

(1. sz. melléklet)

Kádár János elvtárs felszólalása a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1968. március 7-i szófiai ülésén.

Kedves Elvtársak !

A napirenden lévő atomsorompó szerződés valóban időszerű és fontos kérdés általában a népek, s közelebbről országaink biztonsága szempontjából. Az elmúlt évtizedek során a Szovjetunió nem egyszer terjesztett elő konkrét javaslatokat az általános és teljes leszerelésre, az atom- és hidrogénfegyvereknek, valamint azok hordozóeszközeinek megsemmisítésére, a hagyományos fegyverzetek több szakaszban történő csökkentésére, majd felszámolására. A tapasztalatok azt mutatják, hogy célunkat, az általános és teljes leszerelést, lépésről lépésre, részleges előrehaladás útján, a szocialista közösség érdekeit szolgáló kompromisszumokon keresztül érhetjük el, közelíthetjük csak meg.

E felismeréstől vezettetve üdvözölték és támogatták a szocialista országok az 1963. évi moszkvai részleges atomcsend egyezmény megkötését és a világűrnek kizárólagosan békés célokra történő felhasználását előíró 1967. évi egyezmény aláírását.

Ezek a nemzetközi szerződések a Szovjetunió által az ENSZ közgyűlésén beterjesztett általános és teljes leszerelési tervnek csupán egy-egy részterületén jelentettek előrehaladást, megkötésük mégis a szocializmus, a haladás és a béke erőinek sikerét jelentette.

./.

ORSZÁGOS LEVELEZŐ

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Kormánya ilyen értelemben üdvözli és támogatja azt az atomsorompó egyezmény-tervezetet is, amelyet a Szovjetunió kormánya 1968. január 18-án terjesztett elő a genfi 18-hatalmi leszerelési értekezlet ülésén. Való igaz, hogy e szerződés-tervezet nem tükrözi teljes mértékben valamennyiünk óhaját és végső célunkat, de pillanatnyilag ez látszik a reális lehetőségek keretein belül elérhetőnek. Elfogadása megfelelne közös ügyünknek, s az egyes szocialista országok nemzeti érdekeinek is.

A nukleáris fegyverek terjedésének a lehetősége megvan és ennek a helyzetnek veszélyes következményei lehetnek a nemzetközi élet további alakulására. Mint ismeretes, a Német Szövetségi Köztársaság militarista törekvéseinek része a nukleáris fegyverekkel való rendelkezés valamilyen formájának elérése. A Német Szövetségi Köztársaság mellett vannak más kapitalista országok különböző kontinenseken, amelyek számára elérhető közelségben van a nukleáris fegyverek előállításának lehetősége és ezek közül többen politikai törekvéseik érdekében nukleáris hatalommá kívánnak válni. Ez a folyamat, ha nem sikerül elője gátat emelni, kiszámíthatatlanul veszélyesebbé teszi a nemzetközi helyzetet és még inkább előidézi azt az állapotot, amelyben bármilyen helyi fegyveres konfliktus a termonukleáris háborúba torkolhat. Éppen ezért úgy ítéljük meg, hogy a különböző rendszerű országok kormányaival együttműködést keresve, politikai erőinket mozgósítva, dolgoznunk kell a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozására alkalmas nemzetközi szerződés létrehozása érdekében.

Az ilyen szerződés bármilyen fokú hatékonyságának elsőszámú előfeltétele az, hogy a szerződésnek az Amerikai Egyesült Államok részese legyen, mivel világos mindannyiunk előtt, hogy a termo-

nukleáris háboru veszélye az imperialista hatalmak birtokában levő nukleáris fegyverekből, az azokhoz fűződő imperialista agresszív politikából ered. Éppen ezért helyeseljük, hogy a Szovjetunió hosszú tárgyalási folyamatban elérte az Egyesült Államokkal egyeztetett szerződés-tervezet megfogalmazását.

Igaz, ennek a szerződésnek egyik előterjesztője az Amerikai Egyesült Államok, amely a provokációk és agressziók sorozatával veszélyezteti a világbékét. Mégis ez a szerződés-tervezet, sőt már maga a szerződéstervezetre irányuló tárgyalássorozat az Egyesült Államok agresszív politikájának bizonyosfokú megfékezését, korlátozását jelenti, ugyanakkor még a nem szocialista országok kormányainak széles köre előtt is világossá teszi a Szovjetunió, a szocialista országok őszinte konstruktív törekvéseit a nemzetközi helyzet javítására.

Van olyan vélemény a tervezettel szemben, hogy ennek a szerződésnek létrejötte és érvényesülése állandósítja a nukleáris és nem nukleáris hatalmak közötti erőkülönbséget és a világ országait így, e tekintetben osztja két kategóriába. Mi a világ országait nem az atomfegyver birtoka, vagy annak hiánya alapján osztályozzuk, hanem e tekintetben is az a döntő, hogy szocialista, vagy imperialista országról van-e szó. Ennek megfelelően az adott helyzetben a fő feladatot abban látjuk, hogy a nukleáris fegyverek továbbterjedése veszélyének gátat emelve következetesen haladjunk az általános és teljes leszerelés jelszavában megfogalmazott politikai törekvéseink érvényesítésének útján. Véleményünk szerint ez a szer-

./.

ORSZÁGOS ELVÁLLAS

ződés-tervezet bevezető szakaszaiban is, rendelkező cikkelyeiben is e felé a távlat felé mutat.

Mi azt tekintjük a jelenlegi helyzetben a szocializmus, a haladás és a béke érdekében állónak, hogy minél egyszerűbb és gyorsabb eljárással, minél több állam részvételével írjuk alá a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozását szolgáló szerződést. Ugy tűnik, hogy a további késlekedésekből súlyos károk származhatnak, míg a most kialakult tervezettel létrehozható megállapodások számottevő védelmet jelentenének a nukleáris fegyverek terjedésének további veszélyével szemben.

Az elvtársak tudják, hogy a Magyar Népköztársaság nincs képviselve a genfi 18-hatalmi leszerelési bizottságban, így nem foglalkoztunk olyan mértékben az atomsorompó-szerződés rész kérdéseivel, mint az ott működő szocialista országok. Mégis, a kérdés nagy fontossága miatt az utóbbi időben az illetékes magyar párt- és állami szervek figyelmesen megvizsgálták a szerződés-tervezet alapkérdéseit.

Méltányoljuk azt a lankadatlan erőfeszítést, amelyet a Szovjetunió képviselői az Amerikai Egyesült Államok képviselőivel e kérdésben lefolytatott hosszadalmas vitában kifejtettek. Jelentős eredménynek tartjuk, hogy most egy, a mi érdekeinknek is megfelelő és az USA-val is egyeztetett szöveg fekszik a genfi bizottság asztalán, így az életbeléptethetőnek látszik. A szerződés mielőbbi megvalósítását érdekeinkben állónak, a szerződés életbeléptetésének elhúzódását érdekeinkre nézve károsnak tartanánk.

Ennyit a szerződés-tervezetről.

Most, az ülésre készülve, gondosan tanulmányoztuk a román elvtársak által kidolgozott módosító javaslatokat is. A román elvtársak módosító javaslataiban vannak olyan elemek és kívánságok, amelyek helyesek, érdekeinknek megfelelőnek. A fő bajuk ezeknek a javaslatoknak egyrészt az, hogy az ismert okok miatt, ez idő szerint megvalósíthatatlanok. Másrészt felvetésük ténylegesen a reálisan elérhető szerződés megkötésének elodázására szolgálhat ürügyül a velünk szembenálló, az atomfegyver megszerzésében, így elterjedésében érdekelt imperialista erőknek. Mi az atomsorompó-szerződés mielőbbi megkötését a nemzetközi béke és biztonság érdekében állónak tartjuk.

Azt gondoljuk, hogy országaink erőfeszítéseit most a nukleáris fegyverek továbbterjedését akadályozó, reálisan elérhető szerződés megkötésére kellene összpontosítani. Azután, jobb körülmények között folytathatjuk harcunkat az általános és teljes leszerelésért, ezen belül az atomfegyverek megsemmisítéséért.

A genfi 18-hatalmi bizottság március 15.-ét követően jelentést tesz az ENSZ közgyűlésnek és ezt követően az ENSZ közgyűlés keretében folyik a szöveg véglegesítésére irányuló tanácskozás. A Magyar Népköztársaság képviselői e tanácskozás során azon fognak munkálkodni, hogy minél gyorsabban háruljanak el az akadályok a szerződés életbelépésének útjából és az ENSZ minél több tagállama tagyc magáévá saját békéje és biztonsága érdekében is ezt a szerződés-tervezetet.